

zobozdravnik prof. dr. Jože Rant

(rojen 15. 4. 1896, Godešič – umrl 24. 6. 1972)

Prof. dr. Jože Rant je bil **pobudnik in ustanovitelj Stomatološke klinike v Ljubljani**, utemeljitelj in organizator študija stomatologije ter odločilna osebnost strokovnega in organizacijskega razvoja celotnega zobozdravstva v Sloveniji. Prvi je opozoril na pomembnost preventive in zmanjšanje kariesa ter na zdravljenje zobnih in čeljustnih nepravilnosti. S svojim prodornim razumom in visoko strokovnostjo je postavil temelje razvoja slovenskega zobozdravstva, čeljustne kirurgije in ortodontije. Z jasnim razumom je pred več kot šestdesetimi leti dojel potrebo po organiziranju javne zobozdravstvene službe. Postavil je pravilno doktrino strokovnega in organizacijskega koncepta razvoja zobozdravstva na slovenskem s tem, da je upošteval trojni pristop: preventivni, kurativni in socialno medicinski, kar edinole skupaj kot nedeljiva celota lahko zagotovi najboljše zdravstveno in zobozdravstveno varstvo prebivalstva.

Medicino je študiral v Gradcu, Zagrebu in Dunaju. Po promociji l. 1923 in po opravljenem sekundariatu v Ljubljani, je skoraj osem let delal kot splošni zdravnik v Škofji Loki, vmes pa specializiral iz stomatologije na Dunaju. Že pred 2. svetovno vojno je po specializaciji obiskoval tečaje iz čeljustne kirurgije in ortodontije na klinikah v Zuerichu, Bernu, Baslu in na Dunaju. Leta 1933 je v Ljubljani še z dvema kolegom odprl najsodobnejšo zobno ambulanto v Jugoslaviji v Nebotičniku. Bil je prvi specialist čeljustni kirurg v Sloveniji in pionir ortodontije. Imel je jasno vizijo potrebnega razvoja zobozdravstva, vendar pri predvojnih oblasteh ni našel razumevanja. Tako je 13 let zastonj in z lastnim materialom opravljal čeljustne operacije. Zdravil je zlome čeljusti in prvi operativno zdravil tumorje v ustni regiji ter zajčje ustnice pri otrocih.

Leta 1945 je bil s strani vlade R Slovenije **imenovan za prvega profesorja stomatologije** z nalogo ustanovitve Stomatološke klinike in ustanovitve fakultete, kar mu je uspelo s sodelavci, čeprav so začeli praktično iz nič. Prva klinika je bila odprta že leta 1946 potem, ko so adaptirali bivšo vilo upravnika Ljubljanske bolnice. Leta 1952 je Rant prepričal oblasti o nujnosti gradnje nove klinike in dobil začetni kapital. Da mu ta nebi zapadel, je leta 1953 s sodelavci ponoči požagal platane in začel z gradnjo nove klinike. Vsak dan so do 11 ure opravljali tekoče delo, od enajstih dalje, pa tudi popoldne, pa so prostovoljno udarniško gradili. Klinika je bila odprta leta 1954, južni krak s predavalnico pa so dogradili leta 1964. Rantova izjemna zasluga je, da je leta 1948 uspel dokazati, da je za ortodontsko zdravljenje pomembna preventivna dejavnost za preprečevanje kariesa in paradontoze. Dosegel je, da je bilo ortodontsko zdravljenje vključeno v plačilo zdravstvenega zavarovanja in ne samoplačniško kot luksus.

Prvi je uvedel klinično raziskovalno delo na vseh področjih dentalne medicine. Raziskoval je etiogenezo malokluzij, odločilno vlogo dojenja, škodljivost ovirane nazalne dihalne poti, posledice sesalnih razvad, zdravljenje s funkcijskimi aparati in vplive aparatov na paradontalna tkiva. Znani so njegovi prispevki o pomembnosti zdravih mlečnih zob in prvih kočnikov, o pomembnosti fluora, fluoriranja vode in fluorovih tablet, postavil je osnovne temelje znanja preventivnega dela pri otrocih in mladini. Bil je ustanovitelj, graditelj in 19 let predstojnik Stomatološke klinike v Ljubljani, organizator javne zobozdravstvene službe in ambulant na podeželju, prvi profesor stomatologije od leta 1945 dalje in prvi profesor na Katedri za ortodontijo na Ljubljanski univerzi do leta 1967, v letih 1950 do 1954 dekan Stomatološke fakultete in prorektor Medicinske visoke šole, ki se je preimenovala v Medicinsko fakulteto. Kot matičar je pomagal ustanoviti Stomatološko fakulteto v Sarajevu in v Skopju.

Bil je **pobudnik in organizator mreže ortodontskih ambulant po Sloveniji** in s tem pionir socialne ortodontije. Poleg rednih obveznosti je predaval tudi na Medicinski fakulteti in na Zobotehnični srednji šoli v Ljubljani. Bil je član uglednih mednarodnih strokovnih združenj Fédération Dentaire Internationale (FDI) in European Orthodontic Society, v strokovnih stikih je bil s številnimi tujimi klinikami in s svojimi znanstvi omogočil strokovno izpopolnjevanje mladim domačim kadrom. Udeležil se je vseh kongresov FDI v tujini, in vodil organizacijo 2. in 3. Kongresa stomatologov Jugoslavije. Objavil je 49 strokovnih člankov, 20 recenzij in drugih prispevkov ter 51 poljudnih in strokovnih člankov z drugih področij. Leta 1970 je izdal učbenik Čeljustna in zobna ortopedija (414 strani), ki je nadomestil dvoje predhodnih skript. Delo je še danes osnovni temelj znanja preventivne in kurativne ortodontije.

Leta 1945 je **ustanovil Društvo zobozdravstvenih delavcev Slovenije** s številnimi podružnicami, s čimer je združil prej sprte profile zobozdravstvenih kadrov – zobozdravnike, zobotehnike in zobne asistentke in ustanovil društveni strokovni časopis Zobozdravstveni vestnik. Društvu je predsedoval 16 let in bil nato imenovan za častnega predsednika. Za svoje delo je bil dr. Rant nagrajen s številnimi priznanji in odlikovanji kot so Red dela, Red zasluge za narod z zlato zvezdo in s Kidričevo nagrado za življenjsko delo na področju znanosti.

V Škofji Loki je bil med najbolj dejavnimi **telovadci in voditelji Sokola**, aktiven je bil med planinci, bil je član nadzornega in upravnega odbora Okrajne hranilnice in posojilnice v Škofji Loki, od novembra 1936 pa **član pripravljalnega odbora za ustanovitev Muzejskega društva** in njegov ustanovni član. Odkril je prazgodovinska gomilna grobišča v Reteški gmajni, leta 1936 in 1940 vodil in financiral izkop dveh gomil, najdbe pa podaril Loškemu muzeju. V Loških razgledih je objavil 3 članke.

Leta 1928 je bil Rant med **ustanovitelji Gorenjskega lovskega društva v Kranju**, bil je tudi med ustanovitelji Društva ljubiteljev ptičarjev, predsednik društva 15 let in častni član, ustanovni in častni član LD Škofja Loka, ustanovni član LD Križna Gora, ustanovni in častni član LD Sorško polje. Deloval je v odboru Lovske zveze Slovenije in Kinološke zveze Slovenije in prejel vsa odlikovanja obeh organizacij. V reviji Lovec je objavil 45 člankov.

Septembra 1941 se je **pridružil OF, vodil Odbor zdravnikov OF v Ljubljani**, organiziral preskrbovalne kanale za oskrbo partizanov s sanitetnim materialom in zdravili, bil zaprt od okupatorja in tik pred osvoboditvijo izpuščen. V sanatoriju Emona je med vojno ilegalno operiral ranjene partizane in finančno podpiral družine zdravnikov, ki so ostale brez hranitelja. Odlikovan je bil z Redom za zasluge Zveze borcev NOB.

Prof. Rant je bil tudi **eden prvih naravovarstvenikov**. Leta 1967 je preprečil posek gozdov na Sorškem polju in škodljivo gradnjo ceste Godešič - Hrastiči, gradnjo avtokampa, bazenov, bencinskega servisa in tenis igrišč v Hrastičih, kar bi ogrozilo podtalnico Sorškega polja in pitno vodo ter z vetrno erozijo zaradi poseka zmanjšalo že itak tanko plast humusa. V številnih člankih v časopisju je opozarjal, na onesnaževanje voda, reke Sore in na pomen ohranjanja remiz za malo poljsko divjad. Zavzemal se je tudi za loški turizem in za gradnjo hotela v Škofji Loki.

Dr. Rant je bil v zasebnem življenju ljubitelj gora, lova, pa tudi umetnosti. Gmotno je podpiral mlade nadarjene umetnike, med drugim tudi kiparja Toneta Logondra, ki je bil zato leta 1985 tudi pobudnik, da so Rantu Godešani naslednje leto na rojstni hiši postavili doprni kip, Logondrovo delo. Prof. dr. Jože Rant se je zanimal tudi za zgodovino in tako je bil leta 1956 ustanovni član Numizmatičnega društva Slovenije in njegov podpredsednik, od 1958 do 1968 predsednik, leta 1971 pa je postal častni član.